

Gesprek met mevrouw Henny Reimelink, opgevoed met beginselen van christendom en socialisme

“Je moet nooit om gunsten vragen!”

Ze woont in de bungalow “De Wanne” aan de Boterakkersweg in Sleen en in de hal hangt een echte wanne aan de muur. “k Hou er altijd iets goeds aan over!”, zegt ze, als ik haar naar de diepere betekenis van naam en voorwerp vraag. “Tussen het kaf zit ook het koren!”

Ze is in 1924 in Eibergen geboren en nog steeds een en al strijdbaarheid, mevrouw Henny Reimelink. Gehard door het leven, dat vaak heel ongemakkelijk voor haar was. Opgroeiend in Haaksbergen werd ze in de dertiger jaren regelmatig gekonfronteerd met het opkomend nationaal-socialisme en ze kreeg een diep gewortelde afkeer van brallende lieden in uniformen. Al vroeg viel haar vader weg en ze kwam met haar moeder en de drie jongere kinderen, twee zusjes en een broer, in huis bij haar grootouders.

Ze hadden het niet breed. Henny ging naar de huishoudschool en omdat haar moeder het wekelijks vereiste kwartje niet kon betalen, hielp ze in haar vrije uren met het schoonmaken van de school. Zuster Amelberga, de directrice, regelde dat. Op 25 november 1939 kwam ze aan de lopende band bij de textielfabriek van Jordaan, maar na een half jaar zat ze al op kantoor. Dank zij het volgen van avondlessen, die haar wegwijds maakten in de geheimen van de administratie.

De oorlog brak uit en tijdens de meistaking in 1943 werd ook bij de firma Jordaan het werk neergelegd. De arbeiders kwamen wel, maar staken geen vinger uit. Op de derde mei omsingelden de Duitsers 's morgens de fabriek en geen mens kon er meer uit. De spanning was te snijden - urenlang. Tegen de avond drongen de soldaten 't bedrijf binnen, namen dertig werknemers mee en schoten er acht dood. De dag daarop nog een en zo werd de staking evenals elders in het land met niets ontziende middelen neergeslagen.

Op 24 maart 1945, een week voor de bevrijding, werd Haaksbergen door geallieerde vliegtuigen gebombardeerd. Er vielen ongeveer zestig doden; onder hen ook Henny's

grootouders. Haar broer werd voor zijn leven invalide. Een oom werd ook gedood en zijn vrouw levensgevaarlijk gewond. Hun twee kinderen bleven ongedeerd en werden voorlopig bij familieleden ondergebracht. Later werden ze verzorgd door twee geëvacueerde meisjes uit het westen, die nog niet teruggingen. Een maand later, Oost-Nederland was al lang bevrijd, werd er bij elk getroffen gezin een pakketje van het Rode Kruis bezorgd. De inhoud bestond uit een kussensloop, een handdoek, een hemd en nog wat andere zaken. Twee dagen later kwam de rekening ervoor! Henny, inmiddels 20 jaar oud, was zo gegriefd, dat zij de “gift” onmiddellijk terugbracht. Om toch nog wat te doen aan de ellende van de achtergeblevenen speelden de Haaksbergse voetbalverenigingen een onderlinge wedstrijd, waarbij een kollekte voor de slachtoffers gehouden werd. De toch nog verbluffend hoge opbrengst verraste iedereen, maar 't was natuurlijk een druppel op een gloeiende plaat. 't Leven ging door en Henny werd als enig werkende kostwinner voor het gezin. Ze konden zich redden, maar meer ook niet. De regering deed niets en oordeelde dat het hier om “molestschade” ging. Daar was niets aan te doen. Deze oorlogsgebeurtenissen hebben het leven van Henny bepaald. Altijd zou ze zich de Duitse wreedheden en het zinloze bombardement blijven herinneren. De rampzalige toestand, waarin de achtergebleven familieleden kwamen te verkeren en de onwil van de autoriteiten om de helpende hand te bieden, zouden haar haar leven lang bijblijven. Deze schande moest worden uitgewist! Dat werd de inzet van de strijd, die ze zou gaan voeren.

Getuigenis

Mevrouw Henny Reimelink ontvangt me in haar woonkamer. Een zelfbewuste vrouw in een rok, een hooggesloten blouse en een wollen vest. Grijs lokken; blauwe ogen, die me door sterke brillenglazen recht voor zijn raap aankijken.

Recht voor zijn raap, zo praat ze ook. Ze neemt geen blad voor de mond en vertelt me in een wonderlijk mengsel van Achterhoeks, Twents en Drents, wat haar bezielt. Een stortvloed

van woorden rijgt zich aaneen tot een getuigenis, waar een mens stil van kan worden.

Ze zet al pratend in haar keukentje thee en als ze even in de kamer terugkomt, plant ze staande bij de deuropening de handen in de zij. Even onwrikbaar als de toren van de Slenker kerk, die het uitzicht door het grote raam zo verfraait, staat ze daar. De kerk ja, daar heeft ze niet veel aan gehad in de strijd die ze gevoerd heeft. Hoewel ze ermee opgegroeid is. "Zingen en bidden, anders kunt ze niet!", verklaart ze. 't Is niet minachtend bedoeld, eerder ontgoocheld.

Even later zit ze tegenover me. Twee kopjes thee, die die middag tweemaal bijgevuld worden en een schaalje met koekjes en chocolaatjes, waarvan we haast niets genomen hebben, staan tussen ons in. Zoveel is er te zeggen en op te schrijven. De tijd staat stil!

Henny vertelt. Ze was heel actief in de VCJC en behaalde met avondlessen het ULO-diploma. Daarna ging ze studeren voor een godsdienstbevoegdheid. Ze mocht preken en vervulde vakaturebeurten van Bellingwolde tot in de Achterhoek. "Bent u zondag nog vrij?", werd een regelmatig terugkerende vraag. Ze maakte preek na preek, maar hield op ver uit elkaar liggende plaatsen ook wel eens dezelfde. Hulpprediker in een gemeente wilde ze nooit worden; daarvoor was ze te zelfstandig. Ze had zich vijf jaar alleen moeten "bedapperen" en wilde zich niet door de een of andere predikant "as een dweile laten gebruiken". 't Wordt er in één adem bij-

gezegd. Toch heeft ze veel aan het geloof gehad, evenals trouwens aan de idealen van het socialisme. Haar grootvader was een overtuigd SDAP-er, die als raadslid nogal eens van zich deed spreken. Herinneringen aan hem brachten haar ertoe een opleiding aan een sociale academie te willen gaan volgen.

Ze had niet de toen vereiste HBS-opleiding en volgde dus een aanvullende cursus. De fabriek hielp haar dit mogelijk te maken. Ze mocht drie dagen per week van 's morgens zes uur tot 's middags kwart voor twee haar kantoorwerk doen en kon dan aansluitend naar de

opleiding in Enschede. In 1952 werd ze ingeschreven aan de sociale academie in Hengelo. Een dagopleiding, dus ze moest haar baan opzeggen. Ze maakte kantoren schoon en ze had wat geld gespaard en kon het hierdoor wel even uitzingen. Toen haar spaargeld op was vroeg ze een beurs aan. Daar kwam ze echter niet voor in aanmerking, want ze had geen HBS-diploma. Toen leende ze maar geld.

In 1956 kwam ze klaar met als specialisaties maatschappelijk werk en bedrijfszaken. Ze had o.a. stage gelopen in Emmen en werd op grond van de gunstige indruk, die ze had achtergelaten, benoemd tot maatschappelijk werkster in deze snel groeiende gemeente. Burgemeester Gaarlandt had er persoonlijk

*Een gelaten
vrouw, die
haar emoties
niet wegstopt.*

(Foto: Gerrit Boet.)

de hand in. Henny nam de benoeming onmiddellijk aan zonder zelfs maar te vragen naar bijzonderheden en daar had ze achteraf wel spijt van. Voor haar huisvesting was bijvoorbeeld helemaal niet gezorgd.

In 1958 kreeg ze het verzoek van de gemeente Sleen hier maatschappelijk werkster te worden. Als "boerenmense" trok haar dit geweldig aan en ze ging naar het gemeentehuis voor een kennismakingsgesprek met B en W. Door de ervaring wijs geworden stelde ze nu voorwaarden vooraf en ze wilde alle afspraken zwart op wit. Zich afvragend of ze zich niet te hard op-

Even onwrik-
baar als de
toren van
Sleen.

(Foto: Gerrit Boet.)

gesteld had, verliet ze de heren. Achteraf hoorde ze dat een van de wethouders na haar vertrek de verzuchting had geslaakt: "Die kon ons wel eens de baas worden!" Waarop burgemeester van Royen de man geruststelde met de opmerking, dat zij toch met hun drieën waren.

Henny kreeg de benoeming en dus alles zwart op wit. Ze werd al spoedig "de gemeenschappelijke juffrouw" van Sleen genoemd en kwam overal waar het nodig was. Ze behaalde het diploma gemeente-administratie en zette de afdeling Sociale Zaken op. Als vanzelfsprekend werd ze nu bevorderd tot hoofd sociale dienst.

Maar ze bleef de gemeenschappelijke juffrouw, die er voor iedereen was. Voor de boeren van Erm, voor de arbeiders van Schoonoord en voor de burgers in Sleen. Ze had vaak kritiek op bestuurders, ambtenaren en organisaties en stak die niet onder stoelen of banken. Ze ondervond ook kritiek, maar moest die veelal via een omweg horen. Ze kreeg veel waardering, maar werd ook vaak verguisd. Kortom, ze was een persoonlijkheid waar men in Sleen niet omheen kon. Na een fuseringsproces ging ze in 1981 met vervroegd pensioen.

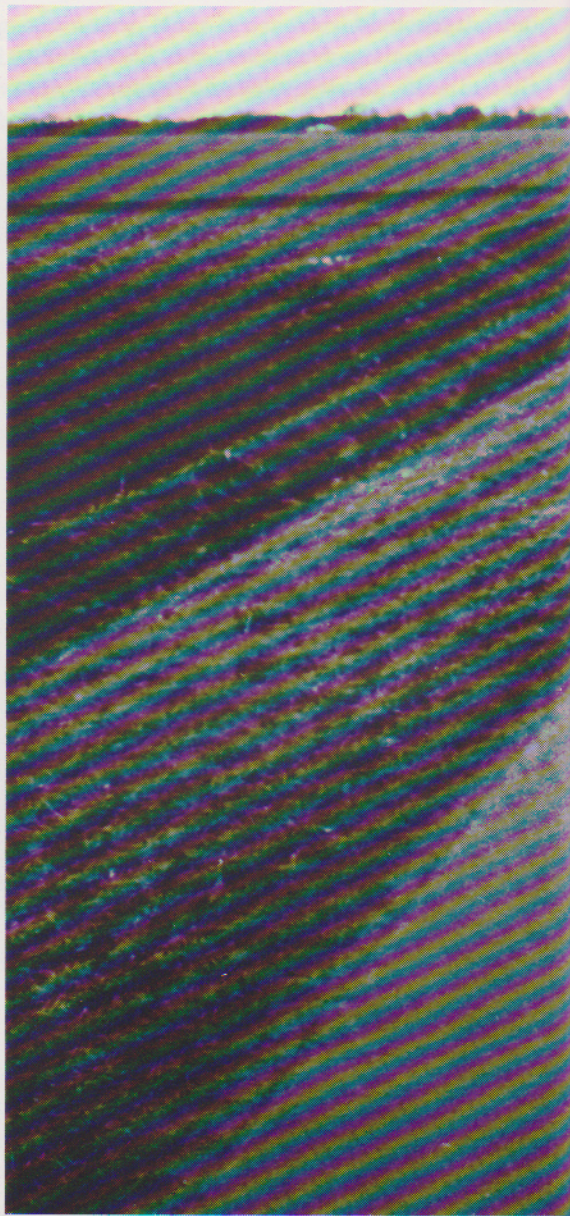
Burger-oorlogsslachtoffers

Mevrouw Henny Reimelink zorgde al die jaren, eigenlijk vanaf het bombardement van 1945, voor haar eigen burger-oorlogsslachtoffers. Haar moeder en haar broer kwamen altijd op de eerste plaats. Ze trouwde niet; daar had ze geen tijd en geen ruimte voor. Hoe ouder ze werd, des te schrijnender werd het besef dat alle toevallige slachtoffers van de oorlogsgebeurtenissen willens en wetens in de steek gelaten waren. Terwijl er toch voor zoveel anderen wel voorzieningen getroffen werden!

In 1965 richtte ze samen met Ton Simons uit Roermond en haar broer Derk de Werkgroep Burger-oorlogsslachtoffers op. Met hun drieën begonnen ze aan de schier onmogelijke taak de berooid en vaak mismaakt achtergebleven getroffen recht te verschaffen. Recht op een uitkering om een menswaardig bestaan te kunnen leiden in tegenstelling tot het af en toe ontvangen van een aalmoes. Derk liet advertenties plaatsen, waarin medewerking gevraagd werd van mensen die de werkgroep wilden helpen. Vooral bestuurders, die de weg naar de autoriteiten zouden weten te vinden, waren broodnodig. Ze meldden zich niet, maar er kwamen wel stapels brieven vol ellende. Over bedelend aankloppen bij sociale zaken, over giften verstrekt in het kader van de armenwet, over de dagelijkse gang naar werkhuisen en over het onmenselijke zware leven

dat velen leidden. Het was de hoogste tijd om de strijd aan te gaan, konkludeerde de werkgroep vastbesloten.

Er werden bezoeken gebracht aan belangrijke politieke figuren in Den Haag. Marga Klompé, Til Gardeniers, 'de Freule', Wim Meyer; Henny leerde ze allemaal kennen. Er werd contact gezocht met de verzetsbeweging die ijverde voor de rechten van de nabestaanden van de ondergrondse strijders. Vaak ging Henny alleen naar Den Haag en bij de vaste kamer-

commissie van WVC was ze een regelmatig aanwezige belangstellende. "Er is geen geld!", was de meest geuite verontschuldiging, die door de werkgroep echter meer als een dooddoener ervaren werd. In 1972 kwam de wet voor hulp aan oorlogsslachtoffers tot stand. "Doe dan nu ook wat voor de burgers!", drong Henny aan. De suggestie werd van de hand gewezen. Geen geld! "Politici kun je niet verder vertrouwen dan dat je ze voor ogen hebt!", oordeelden de werkgroepleden al gauw.

In 1981 werd de werkgroep omgezet in de Stichting Burger Oorlogsgetroffenen (SBO) en Henny werd secretaris. Een jaar later kwam er een departementaal rapport uit, waarin gesteld werd dat invoeren van een uitkeringswet voor burger-slachtoffers niet nodig zou zijn, daar het probleem zich op natuurlijke wijze (door overlijden!) zou oplossen. De stichting was furieus. Men zou de politici dan wel eens laten zien hoe hoog de nood was. Er moest een bijeenkomst belegd worden, waarbij zoveel

toegezegd, dat de bijeenkomst doorgang kon vinden.

In april 1983 werd in gebouw De Flint in Amersfoort de contactdag van de SBO gehouden. Er waren zeshonderd mensen bijeen. 't Was iets vreselijks. Blinden, mensen in rolstoelen; sommigen konden niet zitten en werden liggend binnengedragen. "Het leek wel Kevelaar!" (een bekend R.K. bedevaartsoord), zegt Henny nu, terugblikkend. 't Was een dag vol emoties, met huilende, vertwijfelde en ont-

mogelijk getroffen en aanwezig zouden zijn. De pers en de tv werden op de hoogte gebracht van de plannen en het boek "Getekend door de oorlog" van C.M. Jacobs-Stam werd gepubliceerd. Om steun te verwerven werd het met een begeleidend schrijven toegezonden aan verschillende instanties. Niemand, ook de diaconale raad van de Hervormde Kerk niet, reageerde. Het levensmiddelenbedrijf Albert Heijn trok de stichting tenslotte over de streep. Van deze ongedachte zijde werd zoveel hulp

wortelde mensen. De leden van de vaste kamercommissie onder leiding van voorzitter Dien Cornelissen waren aanwezig; Marijn de Koning van het NOS-journaal was er ook. De gasten werden ontvangen door twee invalide slachtoffers en Marijn merkte geroerd op: "Wat ik hier zie, hield ik niet voor mogelijk. En dat in eigen land!"

Stichtingsvoorzitter Jelke van Wattum heette iedereen welkom en Henny hield een toespraak, waarin ze 'de stakkers' uitzicht pro-

beerde te geven. Het middagprogramma werd gevuld met een forumdiscussie.

Nu kwam er publiciteit. Niet alleen in de kranten, maar ook via de radio en de tv. De politici hadden gezien hoe hoog de nood was en waren overtuigd. Op 1 november werd de WUBO (Wet Uitkering Burger Oorlogsslachtoffers) in de Tweede Kamer behandeld en aangenomen. Zeer waarderende woorden werden aan het adres van de SBO gericht. 't Was een grote, een grootse dag!

Maar de stichting bleef opletend. Nu moest de wet nog aangenomen worden door de Eerste Kamer en wel zo snel mogelijk. Toen het erop leek dat de behandeling uitgesteld zou worden, dreigde Henny met een tweede contactdag en met een bezoek van getroffen en aan het kamergebouw. Op 6 maart 1984 kwam de wet dan toch in de Eerste Kamer. 't Was erg druk, want het was krokusvakantie en de publieke tribune zat vol. De heren Lubbers en Steenkamp beijverden zich persoonlijk stoeien voor het stichtingsbestuur aan te schuiven.

Op 31 maart 1984 trad de WUBO in werking. Nu moesten alle getroffen opgeroepen worden hun aanvragen in te dienen. De ambtenaren van WVC wilden alleen advertenties plaatsen in de ochtendbladen, maar de stichting eiste opname in alle kranten. Dit geschiedde en binnen een maand lagen er tienduizend aanmeldingen bij het ABP in Heerlen. De opdracht was ten einde.

Mevrouw Henny Reimelink krijgt nog steeds brieven en kaartjes met dankbetuigingen van mensen, die zich nu weer behoorlijk kunnen redden. Ze kreeg een koninklijke onderschei-

ding ten gemeentehuize van Sleen; de receptie en de koffietafel ter gelegenheid van de plechtigheid werden verzorgd door het ministerie van WVC. Henny sprak een dankwoord, waarbij ze het gedicht "Boven de tijd" van Albert Verwey voordroeg en de uitreiking werd besloten met het spelen van: "Blijf bij mij Heer, want d'avond is nabij". Nog steeds denkt ze er met ontroering aan terug. "t Was zo plechtig!", zegt ze.

Is ze nu tevreden? Nee, de wet is nog voor verbetering vatbaar en er zijn nog steeds getroffen, die niet bereikt zijn. Maar ze blijft ijveren, want ze is niet voor niets "opgevoed met de beginselen van christendom en socialisme!" 't Is een gesprek geweest met een geladen vrouw, die haar emoties niet wegstopt. Die haar tranen de vrije loop laat als ze geroerd is en die lacht als daar reden voor is. In de hal van haar huis hangt behalve de wanne ook nog een opmerkelijke spreuk. 'Je moet nooit om gunsten vragen, want dan veroordeelt de maatschappij je tot levenslange dankbaarheid'. Henny vroeg niet om een gunst, Henny streed voor een recht! En op levenslange dankbaarheid zit ze niet te wachten.

Voor informatie:

Stichting Burger Oorlogsgetroffenen,
Kerklaan 25, 7311 AB Apeldoorn,
tel.: 055-220088.

Voor hulp:

WUBO,
Bezoekadres: Putgraaf 188 te Heerlen.
Postadres: Raadskamer Wet Uitkeringen
Burger Oorlogs Slachtoffers 1940-1945,
Postbus 344, 6400 AH Heerlen. □

MAANDBLAD DRENTHE VOLGENDE MAAND o.d.a.:

- Songfestival scholieren als afsluiting leesbevorderingsproject PBC.
- Internationaal volksdansfestival in Odoorn.
- Hoogeveen krijgt Glass-in.
- Afsluiting van de reprise van de podagristentocht.
- Amateur-musical Rooie Sien in Zeijen.

